

Beata Pachuca-Smulska ¹

***Nadużywanie pozycji dominującej
na rynku energetycznym w świetle
wybranych decyzji Prezesa UOKiK***

Abstract. *Abuse of dominating position in the energy market in light of selected decisions of the President of Office of Consumer and Competition Protection.* Abuse of a dominating position by companies conducting business in the energy market is a serious threat to existence and development of competition in this market. Actions undertaken by the President of the Office of Consumer and Competition Protection (the “OCCP”) and the President of the Office for the Regulation of the Energy Industry aim at creating competition and protection of weaker players. Over the past three years, the President of the OCCP issued a series of decisions on the subject of abuse of a dominant position. However, establishing competition in this market is not simple to attain as this a market particularly conducive to a natural monopoly structure.

1) Dr Beata Pachuca-Smulska, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie.

1. Znaczenie rynku energetycznego w gospodarce

Energetyka jest jedną z najważniejszych gałęzi gospodarki, zarówno z punktu widzenia ekonomicznego, jak i bezpieczeństwa narodowego. Informacje dotyczące sektora energetycznego, jego kondycja i możliwości rozwoju mają podstawowe znaczenie dla gospodarki.

Gospodarka energetyczna jest gałęzią publicznego prawa gospodarczego o szczególnym charakterze i kluczowym znaczeniu, łączącego w sobie regulacje określające zasady i formy organizacyjne oraz metody oddziaływania na tę działalność². Rynek energetyczny jest szczególnym rodzajem działalności gospodarczej, który dotyczy monopolu naturalnego i rządzi się szczególnymi zasadami. Do rynku energii nie można stosować reguł, które są udziałem innych gałęzi gospodarki, dla których prawidłowego funkcjonowania podstawowe znaczenie ma wolny rynek i konkurencja. Nie znaczy to jednak, że konkurencja na rynku energii nie jest pożądana. Przeciwnie, konkurencja na każdym rynku, w tym także rynku energetycznym, jest konieczna dla poprawy jakości i wysokości cen świadczonych usług. Na szczególny charakter tej gałęzi gospodarki ma wpływ bardzo wysoka kapitałochłonność i zwrot ponoszonych nakładów w długim czasie od momentu ich zainwestowania³.

Ważne miejsce energetyki dla rozwoju gospodarki zostało dostrzeżone, zarówno w regulacjach krajowych, jak i unijnych. Należy tu w pierwszej kolejności wskazać regulacje z Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), w którego XXI tytule jest zamieszczona energetyka. W artykule 194 ust.1 TFUE wskazane zostały następujące cztery cele polityki Unii w dziedzinie energetyki: zapewnienie funkcjonowania rynku energii, zapewnienie bezpieczeństwa dostaw energii w Unii, wspieranie efektywności energetycznej i oszczędności energii, jak również rozwoju nowych i odnawialnych form energii oraz wspieranie wzajemnych połączeń między sieciami energii. Cele Unii wskazane w TFUE są także celami realizowanymi przez poszczególne kraje członkowskie, w tym Polskę. Przedmiotem rozważań będzie pierwszy cel wskazany w TFUE.

2. Organy administracji rządowej i ich rola na rynku energetycznym

Zapewnienie funkcjonowania rynku energii na gruncie polskich regulacji spoczywa na następujących organach administracji rządowej w Polsce:

1. Prezes URE, który jest organem posiadającym szczególne kompetencje w nadzorze nad rynkiem energii elektrycznej i paliw. Zadaniem Prezesa URE jest realizowanie kluczowych zadań z obszaru gospodarki paliwami i energią

2) K. Strzyczkowski, *Prawo gospodarcze publiczne*, wyd.5, s. 511; M. Sitek, *Zasada zrównoważonego rozwoju w optyce trzech pierwszych zasad Karty Biznesu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju* (Business Charter for Sustainable Development) *Journal of Modern Science* 1/6/2009, s. 79-90.

3) R.A. Posner, *Economic Analysis of Law*, 7th edition, s. 367-369.

oraz tworzenie warunków dla istnienia i rozwoju konkurencji,

2. Prezesie UOKiK, który jest organem właściwym w sprawach dotyczących kontroli przestrzegania przez przedsiębiorców przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

3. Ministrze Gospodarki, który jest właściwym organem w sprawach z zakresu opracowywania wieloletniej polityki bezpieczeństwa energetycznego kraju,

4. Ministrze właściwym do spraw Skarbu Państwa, nadzorującym przekształcenia własnościowe w sektorze elektroenergetycznym i sprawującego nadzór właścicielski nad tymi podmiotami,

5. Komisji Nadzoru Finansowego, która sprawuje nadzór nad rynkiem energetycznym, co przejawia się w dwóch obszarach. Obejmuje po pierwsze nadzór nad przedsiębiorstwami energetycznymi (z uwagi na notowanie tych spółek publicznych na giełdzie papierów wartościowych): obowiązki informacyjne danej spółki dotyczące jej transparentności, zakaz manipulacji instrumentami finansowymi oraz dostęp do informacji poufnych, których cena jest skorelowana bezpośrednio lub pośrednio z ceną energii elektrycznej.

3. Rola Prezesa URE na rynku energetycznym

Szczególnie miejsce wśród wymienionych organów administracji zajmuje regulator rynku energetycznego – Prezes URE, a w zakresie dotyczącym problematyki konkurencji na rynku energetycznym właściwy jest Prezes UOKiK.

Rynek energii charakteryzuje tzw. regulacja prokonkurencyjna⁴. Ten rodzaj ingerencji państwa w gospodarkę ma swoje korzenie w polityce gospodarczej Stanów Zjednoczonych w latach 60. XX wieku. Właśnie tam okazało się, że rynek energii elektrycznej, jak i inne sektory infrastrukturalne działające w oparciu o zasady wolnego rynku i w oparciu o tradycyjnie rozumianą ochronę konkurencji na rynku, nie gwarantują ciągłości dostaw ani jakości świadczonych w tym obszarze usług. Regulacja na rzecz konkurencji stanowi nowy sposób ingerencji państwa w gospodarkę. Z ingerencją państwa w tego rodzaju sektorach mamy do czynienia na rynkach niekonkurencyjnych, na których występowały monopole naturalne. Regulacja na rynku energii elektrycznej jest uregulowaniem dla rynku, czyli jego podstawowym celem jest efektywność gospodarcza. Regulacja prokonkurencyjna dotyczy sektorów infrastrukturalnych a zwłaszcza tych o charakterze sieciowym. W przypadku monopoli naturalnych występowały problemy dotyczące wejścia na rynek innych podmiotów, zmuszanie monopolistów do efektywnej i racjonalnej gospodarki, nadzór nad cenami, ochrona praw konsumentów i kontrahentów oraz otwartość na innowacje⁵.

4) Zob. T. Skoczny, *Ochrona konkurencji a pro konkurencyjna regulacja sektorowa*, [w:] T. Skoczny, (red.), *Ochrona konkurencji i niezależna regulacja sektorowa*, *Problemy Zarządzania*, 2004, nr 3, s. 7; E. Kosiński, *Regulacja prokonkurencyjna nową funkcją państwa? Rozważania na przykładzie regulacji sektora elektroenergetycznego Unii Europejskiej* [w:] B. Popowska, *Funkcjonowanie współczesnej administracji gospodarczej*, Poznań, 2006, s. 183-209.

5) E. Kosiński, *Regulacja prokonkurencyjna nową funkcją państwa? Rozważania na przykładzie regulacji sektora elektroenergetycznego Unii Europejskiej* [w:] B. Popowska, *Funkcjonowanie współczesnej administracji gospodarczej*, Poznań, 2006, s. 183-185.

Prezes URE⁶ we współpracy z Prezesem UOKiK ma za zadanie tworzyć warunki rozwoju konkurencji zarówno na rynku hurtowym jak i detalicznym, corocznie zobowiązany jest do przedstawienia w raporcie działań podejmowanych na tych rynkach. Pozycja przedsiębiorstw energetycznych na rynku właściwym w Polsce jest bardzo silna, na co wskazują przypadki nadużywania pozycji dominującej przez te podmioty. Sytuację na polskim rynku energetycznym, jak wynika z Raportu Roczno Prezesa URE za 2010 r., pod względem konkurencji należy uznać za niezadowalającą.

Działania podejmowane w ostatnim czasie przez Regulatora dotyczyły zmian w ustawie o prawie energetycznym na rzecz skuteczniejszej i pełniejszej ochrony interesów konsumentów. Należy tu przede wszystkim wskazać takie zmiany, jak te dotyczące uprawnień przyznanych odbiorcom do zmiany sprzedawcy energii bez ponoszenia dodatkowych opłat. Na wymienienie zasługuje także obowiązek nałożony na sprzedawców, polegający na przedstawianiu przez nich pełnej informacji dotyczącej cen sprzedaży paliw i energii oraz warunków ich stosowania, umożliwiających kupującym zapoznanie się z nimi czy to za pośrednictwem strony internetowej, czy też w siedzibie podmiotów dokonujących ich sprzedaży. Nie udało się jednak zrealizować proponowanej przez prezesa idei sądów polubownych przy Prezesie URE, które mogłyby stać się łatwiejszym i tańszym sposobem rozwiązywania niektórych sporów. Zgodnie z ustawą Prawo energetyczne⁷ Regulator zobowiązany jest do równoważenia interesów różnych uczestników rynku. Szczególnej ochronie, także na rynku usług energetycznych, podlegają konsumenci. Prezes URE był także zaangażowany w prace rządu, służące wypracowaniu mechanizmów wsparcia dla „odbiorców wrażliwych społecznie”. Problem „odbiorców wrażliwych” wymaga szybkiego uregulowania, bo jak wynika z danych przedstawianych Prezesowi URE w 2009 r. nastąpił 30% wzrost liczby odbiorców energii elektrycznej odłączonych od sieci z powodu niepłacenia rachunków za energię. Regulator podejmował także działania służące racjonalnemu wykorzystywaniu energii przez promowanie idei inteligentnego opomiarowania⁸.

4. Działania Prezesa UOKiK na rynku energetycznym

Bardzo ważną rolę dla konkurencji na rynku energii mają działania Prezesa UOKiK, który w oparciu o przepisy ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) prowadził kontrolę przedsiębiorców działających na rynku energetycznym. W oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes UOKiK przeciwdziała praktykom ograniczającym konkurencję i kontroluje procesy koncentracji na rynku relevantnym. W przypadku podejrzenia podejmowania przez przedsiębiorców praktyk

6) Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r., Prawo energetyczne, (Dz.U.06.09.625 j.t z późn. zm.).

7) Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne, (Dz.U.06.09.625 j.t z późn.zm.).

8) Raport Roczny Prezesa URE z 2010r., s. 12-13; www.ure.gov.pl.

ograniczających konkurencję, Prezes UOKiK może wszcząć postępowanie w celu wyeliminowania nieprawidłowości i wydać decyzję administracyjną. Wśród wielu gałęzi gospodarki sektor elektroenergetyczny jest szczególnym rodzajem rynku, co już zostało wcześniej zaznaczone, objętym monopolem naturalnym. Postępowania antymonopolowe w tym obszarze gospodarki dotyczą najczęściej nadużywania pozycji dominującej (w 2008 r. było kilka takich spraw). Dotyczy to często rynków lokalnych, nie mniej jednak ich konsekwencją są różnego rodzaju zakłócenia konkurencji. W 2008 r. Prezes UOKiK uznał za ograniczającą konkurencję i naruszającą zakaz określony w art.9 ust.2 pkt 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2007 r., praktykę stosowaną przez ENEA Operator sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu. Praktykę polegającą na nadużywaniu pozycji dominującej w lokalnym rynku dystrybucji energii elektrycznej. W uzasadnieniu do wydanej decyzji zaznaczył, iż „konkurencja na tym rynku zostaje zatem zniekształcona poprzez istnienie bariery utrudniającej wejście na rynek nowych podmiotów, które mogłyby podjąć konkurencję z innymi, funkcjonującymi już na rynku wytwórcami energii elektrycznej. Powyższe oznacza, iż działanie ENEA Operator wpływa wprost na strukturę rynku wytwarzania tej energii”⁹.

W 2008r. Prezes UOKiK uznał także za praktykę ograniczającą konkurencję, określoną w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 Nr 50, poz. 331 ze zm.), polegającą na nadużywaniu przez ENEA SA z siedzibą w Poznaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku obrotu energią elektryczną, [...] poprzez bezprawne obciążenie odbiorców zaliczonych do zespołu grup taryfowych „G” dwukrotną opłatą abonamentową za styczeń 2008 r.”¹⁰ i nakazał zaniechania jej stosowania. Natomiast w 2009r. Prezes prowadził sześć postępowań antymonopolowych przeciwko przedsiębiorstwom energetycznym zajmującym się dystrybucją energii elektrycznej w sprawie praktyk ograniczających konkurencję¹¹. W praktyce przedsiębiorstwa energetyczne dopuszczają się często podobnych, a nawet takich samych, zachowań naruszających przepisy regulujące ochronę konkurencji w Polsce.

Na wyminięcie zasługuje sprawa przedsiębiorstwa Enion S.A. w Krakowie, które uznane zostało decyzją Prezesa UOKiK z 31 grudnia 2009 r. za ograniczające konkurencję i naruszające zakaz, o którym mowa w art. 8 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 i 5 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, praktykę polegającą na nadużyciu przez Enion S.A. w Krakowie pozycji dominującej na lokalnym rynku dystrybucji energii elektrycznej na terenie jego sieci elektroenergetycznej, poprzez narzucanie w umowach o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej oraz Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci Rozdzielczej Enion S.A.:

- warunków uniemożliwiających, poprzez wprowadzenie obowiązku stworzenia, przez przedsiębiorstwa obrotu energią elektryczną, oddzielnych jedno-

9) Z uzasadnienia Dec. Prezesa UOKiK, nr Dec. RPZ-34/2008 sygn. akt RPZ-411/6/07/ES.

10) Decyzja Prezesa UOKiK z 12 września 2008r., nr RPZ-32/2008, sygn. akt RPZ-411/4/08/JK.

11) Raport Roczny Prezesa URE z 2010r., s. 49. i www.ure.gov.pl.

stek grafikowych dla każdego z odbiorców końcowych; wspólne rozliczanie odchyleń od pozycji kontraktowej tych odbiorców, którzy kupują energię elektryczną od jednego sprzedawcy, przy jednoczesnym korzystaniu z takiego prawa przez Enion S.A. w relacjach z operatorem systemu przesyłowego,

- warunków nakładających wyłączenie na przedsiębiorstwa obrotu energią elektryczną obowiązek ustanowienia zabezpieczeń finansowych z tytułu uczestnictwa w rynku bilansującym na rzecz Enion S.A., niezależnie od ryzyka występującego po obu stronach kontraktu, co stanowi narzucanie nieuczciwych warunków dystrybucji energii elektrycznej oraz jednocześnie przeciwdziałania ukształtowaniu się warunków niezbędnych do rozwoju konkurencji na krajowym rynku obrotu energią elektryczną na rzecz podmiotów uprawnionych do korzystania z prawa wyboru sprzedawcy na zasadach TPA¹².

Do podobnych naruszeń doszło w 2010 r. Wymienić w tym miejscu należy dwa postępowania prowadzone o nadużywanie pozycji dominującej. Pierwsze postępowanie prowadzone w Poznaniu¹³ na podstawie art.1 ust.1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust.6 tej ustawy, po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania antymonopolowego Prezes UOKiK uznał za praktykę ograniczającą konkurencję, określoną w art.9 ust. 1 i 2 pkt 6 ww. ustawy, nadużywanie przez ENEA Operator sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu pozycji dominującej na regionalnym rynku dystrybucji energii elektrycznej polegającej na narzucaniu uciążliwych warunków umów o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej, w świetle których następuje zmniejszenie mocy przyłączeniowej do wysokości mocy umownej w przypadku zamówienia na podstawie dystrybucji energii elektrycznej (umowy sprzedaży energii elektrycznej albo umowy kompleksowej) mocy umownej niższej od mocy przyłączeniowej, co przynosi ENEA Operator sp. z o.o. nieuzasadnione korzyści.

Nadużywanie pozycji dominującej zostało stwierdzone także w drugiej sprawie z 4 sierpnia 2010 r. na podstawie art.10 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznano za ograniczającą konkurencję i naruszającą zakaz, o którym mowa w art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, praktykę polegającą na nadużywaniu przez EnergiaPro S.A. z siedzibą we Wrocławiu pozycji dominującej na lokalnym rynku usług oświetlania ulic, placów i dróg publicznych na terenie gminy Opole, poprzez narzucanie uciążliwych warunków umów w sprawie wykonywania, eksploatacji i konserwacji opraw oświetlenia ulicznego, przynoszących EnergiaPro S.A. nieuzasadnione korzyści poprzez nakładanie na gminę obowiązku ponoszenia kosztów usuwania niesprawności instalacji oświetlenia ulicznego niezwiązanych z awariami punktów świetlnych i nakazano zaniechanie jej stosowania¹⁴.

12) Z decyzji Prezesa UOKiK Nr RKR-32/2009; RKR-411-4/06/WJ-101/09.

13) Z decyzji Prezesa UOKiK Nr RPZ 17/2010.

14) Decyzja Prezesa UOKiK nr RPZ 17/2010; sygn. akt RPZ-411/12/09/DŁ.

Sprawy z zakresu prawa energetycznego i prawa antymonopolowego należą do szczególnie trudnych. Wymagają nie tylko znajomości prawa ochrony konkurencji i konsumentów, ale także szczegółowych regulacji zawartych w przepisach prawa energetycznego i w tym zakresie bardzo często niezbędna jest opinia Prezesa URE. Na gruncie regulacji prawa energetycznego istnieje wiele wątpliwości interpretacyjnych. Przedsiębiorstwa działające na rynku energetycznym często interpretują regulacje zawarte w prawie energetycznym w sposób dla nich najkorzystniejszy albo zmieniają znaczenia niektórych pojęć w umowach dla własnych korzyści. Wiele kontrowersji w sprawach rozpatrywanych przez Prezesa UOKiK wzbudzało określenie mocy przyłączeniowej i mocy umownej. W tym zakresie zajął stanowisko Prezes URE, który zwrócił uwagę, iż przepisy rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 4 maja 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu elektroenergetycznego (Dz. U. Nr 93, poz. 623 ze zm.) odmiennie definiują pojęcie mocy przyłączeniowej i mocy umownej i nie powinien tego w umowach z klientami stosować zamiennie dystrybutor energii elektrycznej lub podmiot zajmujący się przesyłem. Z tych powodów Prezes URE zauważył, iż sformułowania zawarte w umowach o przyłączenie do sieci nie powinny mieć wpływu na kształt przyszłej umowy o świadczenie usługi dystrybucyjnej w zakresie wysokości mocy umownej. W szczególności przedsiębiorstwo energetyczne nie może zastrzegać sobie prawa do zmniejszania mocy przyłączeniowej do wysokości niższej mocy umownej, do zamówienia której odbiorca ma prawo. Prezes URE podkreślił, że gdyby ustawodawca utożsamiał moc przyłączeniową i moc umowną¹⁵, nie tworzyłby dwóch odrębnych definicji. Przedsiębiorstwa zajmujące się dystrybucją lub przesyłem często wykorzystują swoją pozycję rynkową w umowach i gwarantują sobie uprawnienia do zmiany (najczęściej zmniejszenia) mocy przyłączeniowej do wysokości mocy umownej w przypadku zamówienia przez podmiot przyłączy mocy umownej niższej od przyłączeniowej. Nie ulega wątpliwości, że z takiego rozwiązania czerpią nieuzasadnione korzyści przesyłający, dystrybutorzy energii elektrycznej i takie zachowanie stanowi uciążliwość dla podmiotu przyłączanego. Operatorzy systemu przesyłowego i systemu dystrybucyjnego oraz połączonego, działający w strukturze przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, powinni pozostawać pod względem formy prawnej i organizacyjnej oraz podejmowania decyzji niezależni od innych działalności niezwiązanych z przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej¹⁶.

W sprawach dotyczących rynku energetycznego, jak i na innych rynkach, na których sprawa może posiadać charakter antymonopolowy, elementem koniecznym jest stwierdzenie czy w sprawie doszło do naruszenia interesu publicznoprawnego. Zgodnie z art.1 ust.1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, celem regulacji w niej przyjętej jest zapewnienie rozwoju konkurencji,

15) Szczegółowe zasady dotyczące przyłączania do sieci zostały określone w treści rozporządzenia z dnia 4 maja 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu elektroenergetycznego (Dz. U. Nr 93, poz. 623 ze zm.). Tam również zdefiniowane zostały pojęcia mocy umownej i przyłączeniowej.

16) Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo Energetyczne, (Dz. U. 2006, Nr 89 poz. 625 j.t. z póź. zm.) oraz dyrektywa 2003/54/WE Parlamentu Europejskiego I Rady w sprawie wspólnych zasad rynku energii elektrycznej.

ochrona przedsiębiorców narażonych na stosowanie praktyk monopolistycznych i ochrona interesów konsumentów.

Ustawa obejmuje swoją regulacją tylko takie sytuacje, gdy zostaje zagrożony lub naruszony interes publiczny polegający na zapewnieniu konkurencji na rynku właściwym. Zdaniem Sądu Najwyższego ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów znajduje zastosowanie, gdy zagrożony lub naruszony jest interes publiczny, polegający na zapewnieniu właściwych warunków funkcjonowania rynku gospodarczego. Rynek taki może funkcjonować prawidłowo, jeżeli zapewniona jest na nim możliwość powstania i rozwoju konkurencji. Naruszenie jej reguł określonych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów ma miejsce wówczas, kiedy takie działanie dotyka sfery interesów szerszego kręgu uczestników rynku¹⁷. Odmienne stanowisko przyjął Sąd Najwyższy w wyroku z 12 września 2003 r.¹⁸ Uznał w nim, że nie jest wykluczone podjęcie postępowania antymonopolowego nawet w przypadku, gdy postępowanie przedsiębiorcy, kwalifikowane jako nadużycie pozycji dominującej, dotknęło jednego podmiotu.

W przypadkach wyżej omówionych dotyczących rynku energetycznego praktyki ograniczające obejmują naruszenia interesów uczestników rynku i mają charakter praktyki eksploatacyjnej, których istotą jest uzyskanie korzyści kosztem innych podmiotów, w tym nieprowadzących działalności gospodarczej.

Wśród praktyk najczęściej występujących na rynku energii są te o charakterze eksploatacyjnym. Dystrybutorzy energii i podmioty zajmujące się przesyłem energetycznym wykorzystują brak konkurencji na rynku właściwym i narzucają postanowienia umowne, które często przynoszą im nieuzasadnione korzyści finansowe a w wielu sytuacjach stanowi to także uciążliwy warunek dla podmiotów przyłączanych do sieci lub starających się o przyłączenie. Takie zachowanie świadczy o naruszaniu przez przedsiębiorstwa energetyczne przepisów o nadużywaniu pozycji dominującej określonych w art.9 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie zabraniają posiadania przez podmiot pozycji dominującej, ale zakazują jej nadużywania. W przypadkach wyżej wskazanych wystąpiły następujące przesłanki: narzucania warunków umowy, uciążliwości narzucanych warunków oraz osiągania nieuzasadnionych korzyści dla podmiotu o pozycji dominującej z tytułu narzucanych uciążliwych warunków. Łączne wystąpienie tych wszystkich okoliczności daje podstawy do uznania przedsiębiorcy za dominującego na danym rynku właściwym art.9 ust.1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W wielu przypadkach doszło do zagrożenia konkurencji na właściwym rynku energetycznym i jak wskazał to Sąd Najwyższy w wyroku z 24 lipca 2003 r. „stan potencjalnego zagrożenia” dla zasad swobodnej konkurencji jest niedopuszczalny

17) Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28.05.2001 r. (sygn. akt I CKN 1217/98). Patrz także Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, m.in. w wyrokach z dnia 28.05.2001r. (sygn. akt XVII Ama 82/100) i z dnia 04.07.2001r. (sygn. akt XVII Ama 108/00).

18) Sygn.akt I CKN 504/2001.

z punktu widzenia rozwiązań ustawy antymonopolowej jako naruszający chroniony przez tę ustawę interes publiczny w postaci konkurencji¹⁹. W omówionych przypadkach możliwość wystąpienia potencjalnego zagrożenia eksploatacji podmiotów przyłączanych przez przedsiębiorstwo energetyczne stanowi przesłankę wystarczającą do wskazania nadużycia pozycji dominującej przez ten podmiot.

Nadużywanie pozycji dominującej przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą na rynku energetycznym jest poważnym zagrożeniem dla istnienia i rozwoju konkurencji. Działania prokonkurencyjne podejmowane przez Prezesa UOKiK i Prezesa URE najprawdopodobniej dopiero po pewnym czasie zostaną w pełni zauważone przez rynek. Zmiany w sektorze energetycznym następują stosunkowo wolno i muszą im sprzyjać także inne organy administracji rządowej a na tym obszarze są różne stanowiska, zwłaszcza co do zagwarantowania bezpieczeństwa energetycznego.

19) Dz. U. UOKiK 2004/1/283; sygn. akt I CKN 496/01.

Bibliografia:

1. Decyzja Prezesa UOKiK Nr RKR-32/2009; RKR-411-4/06/WJ-101/09.
2. Decyzja Prezesa UOKiK z dnia 12 września 2008r., nr RPZ-32/2008, sygn. akt RPZ-411/4/08/JK.
3. Decyzja Prezesa UOKiK, nr Dec. RPZ-34/2008 sygn. akt RPZ-411/6/07/ES.
4. Decyzja Prezesa UOKiK nr RPZ 17/2010; sygn. akt RPZ-411/12/09/DŁ.
5. Dyrektywa 2003/54/WE Parlamentu Europejskiego I Rady w sprawie wspólnych zasad rynku energii elektrycznej.
6. Kosiński E., *Regulacja prokonkurencyjna nową funkcją państwa? Rozważania na przykładzie regulacji sektora elektroenergetycznego Unii Europejskiej* [w:] B. Popowska, *Funkcjonowanie współczesnej administracji gospodarczej*, Poznań, 2006.
7. Posner R.A., *Economic Analysis of Law*, 7th edition.
8. Raport Roczny Prezesa URE z 2010r., www.ure.gov.pl.
9. Sitek M., *Zasada zrównoważonego rozwoju w optyce trzech pierwszych zasad Karty Biznesu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (Business Charter for Sustainable Development)* Journal of Modern Science 1/6/2009.
10. Skoczny T., *Ochrona konkurencji a prokonkurencyjna regulacja sektorowa*, [w:] *Problemy Zarządzania*, 2004, nr 3, Poznań, 2006.
11. Strzyczkowski K., *Prawo gospodarcze publiczne*, wyd.5.
12. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r., *Prawo energetyczne*, (Dz.U.06.09.625 j.t z późn. zm.).
13. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28.05.2001 r. (sygn. akt I CKN 1217/98).